

Torsdagen den 21 november

Kl. 12.00–12.10
14.00–15.03

§ 1 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Bengt Eliasson* (L) avsagt sig uppdraget som ledamot i riksdagens råd för Riksrevisionen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Liberalernas riksdagsgrupp anmält Tina Acketoft som ledamot i riksdagens råd för Riksrevisionen.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i riksdagens råd för Riksrevisionen
Tina Acketoft (L)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:124

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:124 Särskilda köer till svensk sjukvård
av Karin Rågsjö (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 18 november 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:135

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:135 Sjukvårdens ekonomi
av Karin Rågsjö (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 18 november 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:144

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:144 Utvärdering av elektronikskatten
av Larry Söder (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 november 2019

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2019/20:145

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:145 Ungdomsbrottslighet och straffrabatt
av Ellen Juntti (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 19 november 2019

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2019/20:146

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:146 Tjänstemannastatus för all blåljuspersonal
av Ann-Sofie Alm (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 19 november 2019

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:149 Resursfördelningen till migrationsdomstolarna

av Ann-Sofie Alm (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 19 november 2019

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

§ 4 Etikprövning av forskning – tydligare regler och skärpta straff

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU4

Etikprövning av forskning – tydligare regler och skärpta straff (prop.

2018/19:165)

föredrogs.

*Etikprövning av
forskning – tydligare
regler och skärpta
straff*

Anf. 1 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Vi ska diskutera regeringens proposition *Etikprövning av forskning – tydligare regler och skärpta straff*.

Etikprövningslagen syftar till att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning. Lagen ställer krav på att viss forskning som avser människor först måste ha godkänts vid en etikprövning innan den får utföras. Med ändringarna innefattas också vetenskapliga studier genom observation i definitionen av forskning om arbetet eller studierna görs för att hämta ny kunskap.

När flera forskningshuvudmän medverkar i ett och samma forskningsprojekt måste de uppdra åt en av dem att ansöka om etikprövning av projektet för allas räkning och sedan meddela övriga om beslutet. Överklagandenämnden för etikprövning ska ha tillsyn över att etikprövningslagen följs, straffansvaret ska utökas och straffen för brott mot etikprövningslagen ska skärpas. Det är viktigt eftersom forskning enligt 6 § första stycket i etikprövningslagen bara får utföras om den har godkänts vid en etikprövning. Bryter man mot detta ska det självklart vara kännbart.

Dessa ändringar ska börja gälla den 1 januari 2020.

Herr talman! Hela förslaget handlar om att stärka förtroendet för forskningen och att öka tryggheten för de patienter som ska delta i forskning. Det är en aktivitet som är oerhört viktig för framstegen för våra svåra samhällsutmaningar. Forskningen måste få ta tid. Vi politiker måste också lära oss att inte ropa på snabba resultat utan att i stället snarare ropa på rätt resultat.

Jag är glad att ett enigt utskott står bakom denna proposition. Det är viktigt att det finns en långsiktighet i forskningspolitiken och att alla vet att spelreglerna gäller för många år framåt. Det skapar också trygghet. Med den här propositionen visar vi att vi inte accepterar fusk och att ingen människa någonsin ska användas som någon annans experiment.

Jag yrkar därmed bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 2 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Herr talman! Som vi alla vet är forskningen viktig för ett lands utveckling och välfärd. Sverige har ett gott renommé när det gäller forskning. Vi har stora framgångar. Exempelvis känner alla till Nobelprisen, som snart kommer att delas ut. Det är något som rör hela världen, och många framsteg har nåtts.

Det pågår hela tiden mycket livsviktig forskning. I morse var jag på ett frukostmöte med Hjärt-Lungfonden, där man berättade att det för närvarande finns 200 pågående projekt som fonden finansierar. De handlar om hjärtstopp och plötslig död.

10 000 personer per år drabbas av plötsligt hjärtstopp, och 90 procent av dem dör. Det kan jämföras med att 100 personer dör på grund av brand eller att 300 personer dör i trafiken. Det är alltså ett stort forskningsområde.

Det behövs alltså forskning för att ta fram fler lösningar och minska antalet dödsfall. Denna spännande forskning visar till exempel att överlevnad innan man kommer in till sjukhuset är en viktig faktor. Man använder drönare för att få dit hjärtstartare, och man har lärt sig mer om att kyla ned hjärnan för att överleva ett hjärtstopp och även må bra efter överlevandet.

Det är viktigt att all forskning genomgår en etikprövning, precis som föregående talare sa – detta för att skydda medverkande från att drabbas av forskningen. Forskning ska göra gott och inte skada.

Jag har själv forskat inom området stroke, och jag vet att det är krångligt att göra en etikprövning. Men jag vet också att den är nödvändig för att få en god forskning. Man ska kunna lita på forskaren, man ska kunna lita på att patienter inte drabbas och man ska kunna lita på att forskningen gör gott.

Ändringarna kommer att innebära att även observation av patienter eller informanter kommer att ingå. Det kommer alltså att ske en breddning av vilka som ska ingå i etikprövningen, vilket jag tycker är viktigt.

Det är också bra att straffmaximum kommer att ökas. Tidigare var straffet sex månaders fängelse om man inte ansökt om prövning hos Etikprövningsnämnden eller vid grov oaksamhet. Nu blir straffmaximum två år. Detta talar om hur viktigt det är med en riktig etikprövning och att de som är inblandade i forskningen skyddas.

Jag ställer mig också positiv till studentundantaget, som innebär att forskning utförd av studenter inte behöver etikprövas. Detta är för att underlätta forskning på lite lägre nivå. Studenter behöver alltså fortfarande inte ansöka om etikprövning.

Jag är mycket glad för det här betänkandet, och Moderaterna ställer sig positiva till en skärpt lag och utökningen av etikprövningen av forskning som avser människor.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 3 MATS BERGLUND (MP):

Herr talman! Som vi har hört tidigare i debatten, inte minst i det inledande anförandet, handlar ärendet om att vi behöver göra förändringar i lagen om etikprövning av forskning som avser människor. Det finns behov av vissa förtydliganden, till exempel gränsdragningar mellan vad som är klinisk forskning och vad som är sjukvård, vilka aktörer som avses i lagen

och vilket ansvar de aktörerna har. Här lägger vi också till forskningshuvudmännen, som oftast är lärosätena, som ansvariga aktörer.

Straffen behöver också skärpas när man bryter mot bestämmelserna kring etikprövning. I dag är straffen relativt milda. Man kan få max sex månaders fängelse, vilket är lågt. Att bryta mot etikprövning i medicinsk forskning kan som vi vet innebära stora konsekvenser för den som drabbas. Därför är det rimligt att höja straffnivåerna så att maxstraffet blir två år. Det kommer också att ge utrymme för en mer nyanserad straffskala där brottets allvar kan tas in på ett mer flexibelt sätt.

Ärendet är nära förknippat med fusk och otillbörliga metoder i forskning men också med allmänhetens förtroende för forskning, framför allt medicinsk forskning och sjukvård. Man ska som patient kunna vara trygg med att nya metoder i sjukvården är säkra. När man deltar i en forskningsstudie och blir en forskningsperson, som det heter i lagtexten, ska det handla om seriös forskning som har gått igenom en etikprövning, om det är påkallat, och som inte bedrivs av oseriösa aktörer. Därför är det viktigt att vi får de här förtydligandena och skärpningarna i lagstiftningen på plats. Vi ska vara tydliga med att man ska kunna lita på svensk sjukvård, även när den rör sig i forskningsfronten och det kan handla om att använda just nya metoder i vården.

Man kan tycka att Macchiariniskandalen inte skulle ha kunnat hända. Macchiariniskandalen har naturligtvis varit pådrivande för det här ärendet, för den utredning som regeringen tillsatte i direkt anslutning 2016 och för propositionen som kom nyligen och som ligger till grund för det här ärendet.

Den händelsen, Macchiariniskandalen, är en anomali i ett tryggt och säkert forskarsamhälle. Det rimliga är att den kollegiala kontrollen med interna granskningar och utvärderingar, det vi kallar peer review, ska fungera. Det är en av grunderna för den fria forskningen. Staten ska egentligen inte lägga sig i alltför mycket. Men när det kommer till forskning på människor är de etiska aspekterna så pass viktiga att vi behöver ett sådant här regelverk med en hög straffskala.

Herr talman! I den här kammaren har vi tidigare, sent i våras, behandlat ett ärende om att främja god sed och hantera oredlighet i forskningen. Det var ett bredare anslag på det ärendet; det gällde forskning generellt, inte bara klinisk forskning. Men genom beslutet vi tog i våras får vi en ny lagstiftning, en ny myndighetsfunktion i form av en nämndmyndighet och en kontrollapparat för att stävja forskningsfusk och hantera sådana ärenden på ett bättre sätt.

Betänkandet som vi debatterar i dag är på många sätt en fortsättning på det arbetet. Regeringen och riksdagen visar att vi tar forskningsfrågor på stort allvar. Förtroendet för forskning är högt i Sverige och ska fortsätta vara det.

Herr talman! Jag är glad att ett enigt utskott och en enig riksdag står bakom förslaget i betänkandet och regeringens proposition. Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 27 november.)

Prot. 2019/20:36
21 november

*Etikprövning av
forskning – tydligare
regler och skärpta
straff*

§ 5 Behandling av personuppgifter vid hantering av oredlighet i forskning

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU5
Behandling av personuppgifter vid hantering av oredlighet i forskning
(prop. 2018/19:162 delvis och prop. 2019/20:7)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 27 november.)

§ 6 Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU5
Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet (prop. 2019/20:22)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 27 november.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.10 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 7 Frågestund

Anf. 4 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Per Bolund, statsrådet Peter Eriksson, utbildningsminister Anna Ekström och infrastrukturminister Tomas Eneroth.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Per Bolund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Utsläppsnivåerna och nedläggningen av kärnkraften

Anf. 5 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! År 2019 lider mot sitt slut, och för Skånes del kan vi konstatera att det här året har dominerats av framför allt två saker: gängkriminalitet och elbrist.

Det klingar inte alltför väl att detta sker i ett av världens mest moderna länder. Regeringen har under lång tid påstått att det inte råder någon elbrist i Skåne. Trots denna uppfattning har problemet nu på kort sikt avhjälpats. På längre sikt vet vi att vårt elbehov i hela Sverige lär öka med 60 procent till 2045. Omställningen från fossilt till el är en av samhällets största utmaningar. För att ha en klimatsmart elförsörjning krävs enligt FN:s klimatpanel IPCC en drastiskt utbyggd kärnkraft. I Sverige gör vi tvärtom och lägger ned våra kärnkraftverk trots att detta skadar klimatet.

Hur ser statsrådet på att utsläppen i EU enligt Konjunkturinstitutet kommer att öka när vi lägger ned Ringhals 1 och 2?

Anf. 6 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag vill tacka Louise Meijer för att hon noterar att regeringen har agerat kraftfullt när det gäller den så kallade elbristen och faktiskt nu ser till att vi får en elförsörjning som klarar av de utmaningar som vi har. Allt fler behöver el, och vi behöver ha en trygg elförsörjning eftersom det är grunden för att vi ska ha ett fungerande samhälle och en fungerande ekonomi. Det är också därför som regeringen har sett till att vi nu faktiskt har en kapacitet att klara även effektopparna.

Långsiktigt behöver vi se till att bygga ett hållbart energi- och elproduktionssystem. Därför är vi glada över att vi bara sedan energiöverenskommelsen har sett 85 miljarder kronor investeras i den svenska vindkraften. Vindkraften ökar nu kraftigt i Sverige och kommer inom bara några år att stå för en tredjedel av den el som vi använder. Det är en betydligt större ökning av elproduktion än vad som produceras av de reaktorer som nu tas ur bruk på grund av att de inte är lönsamma.

IPCC har inte sagt till länderna vilket energisystem de ska bygga sin energimix på, utan det är upp till länderna själva. I Sverige har vi satt upp målet att vi ska ha ett 100 procent förnybart elproduktionssystem.

Anf. 7 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Man kan dividera om tolkningen, men faktum är att alla IPCC:s scenarier innehåller kärnkraft. Utan kärnkraften blir omställningen till el en ekvation som inte går ihop. Grovt räknat kommer EU:s utsläpp att öka med 8 miljoner ton fram till mitten av seklet om Ringhals 1 och 2 stängs som planerat. 8 miljoner ton!

Jag undrar: Är detta försvarbart?

Anf. 8 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är alltid lite farligt att uttala sig väldigt säkert baserat på prognoser. Prognoser har visat sig vara felaktiga förut. Jag tror inte att många hade kunnat förutse den enormt kraftiga investeringsvåg som nu har gått över Sverige med så stora investeringar som har skett i förnybar elproduktion. Jag tror att många inte ens hade kunnat föreställa sig det för några år sedan.

Låt oss glädjas åt den utveckling vi nu ser när vi får en väldigt snabbt breddad energi- och elproduktion. Det är någonting som jag är övertygad om kommer att leda till en stabil elförsörjning i Sverige i framtiden.

Frågestund

Anf. 9 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Min fråga går till Per Bolund och är av allmänpolitisk karaktär. Den berör det andra ämne som Louise Meijer nämnde innan, nämligen gängkriminaliteten.

Det är väl få som har missat den intervju med statsministern som visades i helgen. Statsministern är inte här nu, och jag förväntar mig ingen recension från statsrådet. Men jag tänkte läsa upp några rader ur ett öppet brev till statsministern som är en av många reaktioner som har kommit.

Bland annat står det: Under min uppväxt i Rinkeby upplevde jag aldrig några bombdåd, inga bilbränder, inga skjutningar och inga grupp- eller överfallsvåldtäkter. Lite längre ned i samma brev står det: Sådana var inte vi – oavsett arbetslöshet eller eventuell avsaknad av fritidsaktiviteter eller intressen.

Mina frågor är: Var det regeringens åsikt som uttrycktes i den här intervjun gällande att det är segregation, utanförskap och arbetslöshet som ligger bakom den grova kriminalitet som vi har sett sprida ut sig under den senaste tiden och som har inneburit att bestialiska dåd har begåtts? Eller kan det vara något annat som ligger bakom, och kan det finnas en koppling till den ansvarslösa migrationspolitik som har förts?

Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Låt oss till att börja med slå fast att gängkriminaliteten är en enormt allvarlig företeelse i vårt samhälle och ett hot mot vårt samhälle långsiktigt sett. Det är därför som regeringen agerar så kraftfullt och tillsammans med Sveriges myndigheter lägger in en ny växel i bekämpandet av kriminaliteten.

Vi har nu en speciell satsning från polisen där man går in med full kraft. Detta matchas också av regeringen i och med att vi nu tar stora steg framåt för att ge våra rättsvårdande myndigheter de verktyg de behöver men också agerar inte bara med strängare straff och fler poliser utan också med förebyggande insatser.

Mitt svar på Paula Bielers fråga är att jag tror att det är alldeles för lätt att man försöker hitta en enda orsak till det här problemet. Jag tror att vi måste se betydligt bredare på det än så. Låt oss komma ihåg att vi hade problem med gängkriminalitet i samhället betydligt tidigare än så, till exempel med mc-gängen som också begick stora och svåra brott i samhället. Att göra det så enkelt som att säga att detta bara beror på migrationen tycker jag är ansvarslöst.

Anf. 11 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Nu var det inte riktigt det jag sa. Det jag sa var att det kanske finns fler orsaker än just klasskillnader och arbetslöshet, vilket ju har varit de orsaker som det främst getts uttryck för. Många av de insatser som man satsar på är också avsedda att komma till rätta med just de orsakerna. Därför tänker jag fokusera på detta. Om det är de faktorerna som man ser som orsak till problemen undrar jag: Kan man åtminstone erkänna att en ökning av Sveriges befolkning med 20 procent på några decennier, kombinerat med den politik som har förts generellt med olika bidrag som

delas ut och så vidare, har påverkat hur segregationen har byggts ut och att det därför finns en koppling?

Prot. 2019/20:36
21 november

Anf. 12 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tror inte att det råder något tvivel om att en snabbt ökande befolkning sätter press på ett samhälle och leder till utmaningar som vi behöver hantera. Men jag är också övertygad om att ett samhälle som är bredare sammansatt och där människor har olika bakgrund i slutändan också blir ett bättre samhälle.

Någonting som vi ofta glömmer bort när vi pratar migration – jag vet att Sverigedemokraterna väldigt gärna bara tittar på problem och nackdelar – är att Sverige inte skulle fungera utan de människor som har kommit hit och som går till arbetet varje dag och ser till att våra samhällsfunktioner som sjukvård och rättsväsen faktiskt upprätthålls. Utan dem skulle Sverige inte fungera.

(Applåder)

Frågestund

Situationen för unga på bostadsmarknaden

Anf. 13 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag vill med bostadsministern ta upp en frågeställning som tycks vara tidlös och dessvärre är särskilt aktuell i dag.

Situationen på bostadsmarknaden är knappast bättre nu än vad den var på 60- och 70-talen när människor flyttade dit där jobben fanns, i storstäderna, från landsbygden. Människor flyttade också hit som arbetskraftsinvandrare från Finland, Jugoslavien och andra länder.

Anta att Per Bolund träffar ett ungt par som ber om råd. Jag förmodar att det också händer i verkligheten. De vill gifta sig, men det här är 2000-talet, så det är kanske flytta ihop de tänker göra. De är inte rika. Vilket råd ger bostadsministern dem då?

Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag är ju bostadsminister, men jag har inga bostäder att dela ut till människor, vilket jag tror att vi alla ska vara glada för. Jag är inte heller i rådgivningsbranschen, så jag tror att jag avhåller mig från att ge råd till enskilda.

Jag vet att många människor i vårt samhälle har en väldigt svår situation. Det gäller inte bara unga, utan människor kan vid många andra tillfällen i livet uppleva ett stort problem med att få en bostad som fungerar. Detta har jag stor respekt för, och det är också därför jag jobbar intensivt och hårt med alla verktyg och redskap jag har för att hitta lösningar.

Detta är dock en situation som har skapats genom att vi under alldeles för lång tid har byggt alldeles för lite. Därmed är det också en utmaning som inte har någon snabb lösning och där svar inte kan levereras till alla som i dag drabbas av bostadsbristen. Vi behöver jobba långsiktigt för att hitta en lösning, och vi måste alla dela på ansvaret. Kommunerna har bostadsförsörjningsansvaret, men vi har från statens sida till uppgift att ge dem verktygen för att kunna förse hela befolkningen med bostäder. Där jobbar jag outtröttligt.

Anf. 15 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Statsrådet Bolund kunde ha löst situationen på samma sätt som Tage Erlander gjorde när Lars Orup ställde frågan till honom inför kommunvalet 1966, i den numera legendariska tv-sändningen med de tre o:na. Erlander svarade: De får väl ställa sig i bostadskön.

Med bostadsministrar från Miljöpartiet under mer än fem år har situationen snarare förvärrats, framför allt för de unga som inte är rika men vill äga sin bostad. Vad tänker Per Bolund göra för att underlätta för det unga paret? Vilka lösningar ser han, utöver att de ska ställa sig i kö för en hyresrätt?

Anf. 16 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Låt oss till att börja med hålla oss till verkligheten och hur den ser ut. Ibland cirkulerar myter om att unga inte över huvud taget skulle kunna få lån i samhället i dag. Detta är inte sant. Tittar man i Finansinspektionens bolåneundersökning ser man att andelen unga låntagare inte har sjunkit över huvud taget under den senaste mandatperioden. En lika stor andel unga tar lån i dag.

Däremot tar unga lite mindre lån och köper lite billigare bostäder. Det gör att de minskar riskerna i sin egen ekonomi, samtidigt som även skuldsättningen och riskerna i samhällsekonomin minskar.

Underhållet av regionala järnvägslinjer

Anf. 17 JESSICA THUNANDER (V):

Fru talman! Min fråga går till Eneroth. Järnvägen är det klimatsmartaste sättet att resa och frakta gods, och vi har ett klimatnödläge. Utsläppen från transporter ökar när de egentligen måste minska. Tågresandet ökar, glädjande nog, och företagen vill frakta gods med tåg.

Ändå har många av de järnvägsbanor som finns kvar i Sverige i dag – många har tyvärr redan rivits upp – aktivt lämnats åt sitt öde och underhålls inte. Trafikverket verkar inte vilja åtgärda banorna. Det finns många exempel i landet, exempelvis Lysekilsbanan, Bohusbanan och Karlsborgsbanan.

Nu är frågan: Hur tänker regeringen jobba för att de regionala och lågtrafikerade järnvägarna ska vara driftsdugliga och kunna användas för person- och godstransporter? När kommer vi att kunna ta tåget från Göteborg till Lysekil?

Anf. 18 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag delar verkligen uppfattningen att det behövs mer järnväg. Om vi ska klara klimatmålen och våra åtaganden enligt Parisavtalet behöver vi hitta fler och bättre sätt att resa klimatsmart.

Svenska folket vill åka mer tåg. Svenska företag vill skicka mer gods med tåg. Det är därför vi gör den största järnvägssatsningen i modern tid. Det är detta den nationella planen handlar om: 700 miljarder i investeringar i infrastruktur. Bland annat Vänsterpartiet var med och utformade den. Vi gjorde tydliga prioriteringar: Norrbottenbanan, Sydostlänken, Ostlänken.

Sedan gör vi också satsningar på delar av järnvägssystemet som inte är lika frekvent trafikerade, ofta av näringspolitiska skäl eller för att det kan underlätta persontrafiken. Men vi tar det i tur och ordning, och vi gör nu de största underhållssatsningarna och nyinvesteringarna någonsin.

Det är trångt på spåren, och fler vill åka tåg. Vi måste fortsätta att utveckla den svenska järnvägen, och det gör vi med de beslut vi har fattat i dag.

Anf. 19 JESSICA THUNANDER (V):

Fru talman! Det är jättebra att vi satsar på järnvägen, men fortfarande står flera järnvägssträckor och förfaller. Trafikverket låter aktivt bli att underhålla, vilket gör att kostnaden för att åtgärda dessa järnvägar ökar. Detta är sträckor där många skulle kunna tänkas vilja resa – pendlarsträckor och sträckor för gods. Hur ställer du dig till de banor som aktivt ignoreras, Tomas Eneroth?

Anf. 20 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Behoven är självklart väldigt stora eftersom det underinvesterades i svensk järnväg under lång tid. Vi hade en regering som lät bli att investera och aktivt motsatte sig det. Vi har vänt på den utvecklingen och investerar nu i hela det svenska järnvägssystemet.

Men vi kan inte täcka alla behov samtidigt, och då har man i västra Sverige prioriterat bland annat Göteborg–Borås och Västra stambanan, på samma sätt som man i andra delar av Sverige har prioriterat viktiga stråk. Men vi gör också viktiga insatser i det mindre trafikerade järnvägsnätet, och jag hoppas att vi kan fortsätta med det.

Statligt bostadslån för unga

Anf. 21 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Det är 238 000 unga som ofrivilligt bor hemma, enligt en undersökning som Hyresgästföreningen nyligen redovisade. Många av dessa vill köpa sin första bostad men har svårt i dagens läge, med de kreditrestriktioner som känns som en stor bromskloss för de ungdomar som vill starta sin bostadskarriär.

Till min glädje läste jag att bostadsministern har samma uppfattning som vi kristdemokrater angående behovet av att staten tar ett större ansvar när det gäller ungdomars möjlighet att ta sig in på marknaden för ägda bostäder. Vi kristdemokrater har föreslagit ett startlån som staten ombesörjer. I Dagens Nyheter den 6 oktober uttrycker bostadsministern liknande åsikter och tankar.

Min enkla fråga till bostadsministern blir således: När inför bostadsministern ett statligt förmånligt bostadslån för unga, som vi är överens om?

Anf. 22 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Många unga har en svår situation på bostadsmarknaden. Detta är inte något nytt, utan så har det tyvärr varit under lång tid. Men vi har ett ansvar att göra allt vi kan för att underlätta för unga att börja sitt vuxenliv.

Vi tror att det behövs många olika åtgärder, inte minst investeringsstödet, som nu leder till att det kommer ut många nya hyreslägenheter med rimliga hyror, som även unga har råd att efterfråga. Det är värt att komma ihåg att det under varje år med rödgrön regering har byggts mer än under något enda år innan med moderatledd regering.

Men vi behöver, enligt min uppfattning som bostadsminister, titta brett på fler åtgärder, till exempel hur vi kan sänka trösklarna för unga för att komma in även på marknaden för ägda bostäder. Detta förslag driver jag som miljöpartist, men det finns också möjlighet till sådana diskussioner när vi nu diskuterar de övergripande villkoren för bostadsmarknaden. Vi kommer också att ha skattesamtal som tydligt ska vara fokuserade på att få en väl fungerande bostadsmarknad.

Anf. 23 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Vi kan diskutera mycket om kreditrestriktioner och vem som har gjort fel eller rätt. Men i detta fall har vi samma uppfattning, det vill säga att vi på något sätt måste se till att ungdomar har möjlighet att köpa sin första bostad. Att staten ska ta ett större ansvar verkar vi vara överens om.

Jag tycker att det är konstigt att bostadsministern värjer sig för den tanken genom att säga att han uttalar sig som miljöpartist. Denne miljöpartist är nämligen också bostadsminister och har möjlighet att driva på och få fram sådana åtgärder. När kommer detta?

Anf. 24 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Även om jag är bostadsminister är jag också partipolitiker och har därmed såklart möjlighet att uttala mig även för partiets räkning. Det vet jag att även tidigare bostadsministrar har gjort.

Men jag är såklart ivrig och vill genomföra fler reformer. Jag är därför glad över att vi nu har en mer aktiv bostadspolitik än vi haft på många år. Det behövs för att vi ska kunna lösa problemen. Vi har också möjlighet att samarbeta i januariavtalskonstellationen och hitta nya vägar framåt, och där kommer jag att föra in Miljöpartiets förslag.

Rätten till hjälpmedel för elever med dyslexi

Anf. 25 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till utbildningsminister Anna Ekström. För ett par månader sedan uppmärksammade jag problemet med att elever som har läs- och skrivsvårigheter, dyslexi eller dyskalkyli inte får ta med sig hjälpmedel när de skriver de nationella proven. Äntligen, vill jag som har följt denna fråga politiskt säga, kom det nyligen en dom i Örebro tingsrätt där det konstateras att en elev i årskurs 6 har utsatts för diskriminering på grund av att han inte fick ta med sig hjälpmedel in till de nationella proven, som han normalt fått göra vid den övriga, ordinarie undervisningen.

Jag vill, fru talman, fråga utbildningsministern vilka slutsatser hon drar av denna viktiga dom och hur den kan påverka regeringens arbete.

Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Roger Haddad, för frågan! Roger Haddad och jag är överens om att skolan verkligen ska stötta alla elever att utvecklas så långt som möjligt och att de elever som behöver olika former av anpassningar och särskilt stöd också ska få det. Vi är också överens om att det i vissa fall behövs anpassningar när elever skriver nationella prov.

Den svåra frågan här gäller hur anpassningarna ska se ut i de fall där det som de nationella proven ska pröva är precis sådant som anpassningarna avser. Den frågan har nu prövats av ett flertal tingsrätter. I ett av fallen har rätten gått på den linje som Roger Haddad beskriver, men det finns också andra tingsrättsdomar och beslut av myndigheter. Jag utgår från att Skolverket, som är den myndighet som är ansvarig för hur de nationella proven ska utformas, följer domarna noga och också följer den rättspraxis som håller på att utvecklas.

Anf. 27 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Tack, utbildningsministern, för svaret! Specialpedagogiska skolmyndigheten har haft en uppfattning i den här viktiga frågan, och Skolverket har haft en annan. Båda dessa skolmyndigheter sorterar ju direkt under statsrådet, och jag skulle önska att vi verkligen löser den här situationen. Det är orimligt att elever som råkar ha dyslexi, läs- och skrivsvårigheter, inte är berättigade att ha med sig grundläggande hjälpmedel.

För drygt en månad sedan sträckte statsrådet ut en hand. Jag sträcker nu en hand tillbaka och frågar: När kan vi inleda samtal i denna fråga?

Anf. 28 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Svaret för att utforma de nationella proven och anvisningarna för dem ligger ju på Statens skolverk. Jag utgår från att Skolverket följer den rättspraxis som nu håller på att utvecklas.

Sedan är jag, precis som riksdagen, förhindrad att uttala mig på ett sådant sätt att jag kan påverka pågående rättsfall. Men jag följer den här frågan mycket noggrant. Precis som Roger Haddad är jag mycket angelägen om att eleverna i Sverige ska kunna visa sina färdigheter och kunskaper på ett bra sätt och också att de ska kunna få det stöd som eventuella åtgärdsprogram kan innebära.

Oseriösa aktörer i skolan

Anf. 29 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag vill fråga utbildningsministern om skolan, som sedan Bildtregeringen genomförde friskolereformen på 90-talet har blivit en marknad som drar till sig olika typer av oseriösa aktörer. Allvarligast är kanske exemplen med en person som bedrivit skolverksamhet och samtidigt av Säkerhetspolisen bedömts vara ett hot mot Sveriges säkerhet.

Nu senast rapporterades det om elever som under skoltid utbildas att fungera skolambassadörer för att marknadsföra friskolor. Hur ser ministern på förekomsten av detta i svensk skola, och vad avser ministern att göra med anledning av det?

Anf. 30 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! I vår skola ska det finnas ett fokus på elevernas kunskap och elevernas bildning. Det är detta som ska vara vägledande för dem som får samhällets förtroende att bedriva skola. I det aktuella fall som Linus Sköld tar upp – det senaste fallet, där elever på skoltid får lära sig att marknadsföra sin skola – tycker jag att skolhuvudmännen ska vara försiktiga. Man bör tänka sig för innan man förväntar sig att elever utför uppdrag för att tala väl för en skola som faktiskt befinner sig i en maktposition gentemot dem. Skolan har rätt att sätta betyg och har väldigt stort inflytande över hur en stor del av elevens vakna tid ter sig.

Jag är väldigt orolig för en skola som utvecklas åt ett sådant håll där andra incitament än att bara sträva efter elevernas kunskap gör sig gällande. Jag utgår från att Sveriges skolhuvudmän följer den skollag vi har, som klart och tydligt säger att det är elevernas kunskap och bildning som ska stå i centrum.

Anf. 31 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Det dyker med jämna mellanrum upp rubriker som kan illustrera vilka problem marknadssystemet och kanske särskilt just vinstincitamenten i skolan skapar. Några exempel från de senaste åren har handlat om hur urvalet av elever går till, om storleken på vinstutdelningen och om glädjebetyg som driver betygsinflation. När januariavtalet nu stipulerar att det inte blir något vinstförbud, vilka andra åtgärder bedömer ministern som möjliga för vi ska få ett välfungerande system?

Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det finns mycket vi kan göra tillsammans, inte minst här i Sveriges riksdag, för att säkra att skolorna får så bra förutsättningar som möjligt. Jag tänker på det som handlar om urval till utbildningar. Där har vi en utredning som nu pågår och som ser över hur skolorna ska göra urval. Själv tycker jag att kötid som urvalsinstrument är väldigt segregering och orättvist.

Vi har också reglerna om planering och dimensionering av gymnasieutbildning och, inte minst, hur skolpengen är konstruerad, vilket också är föremål för utredning. Här finns mycket som vi kan göra tillsammans.

Produktpass

Anf. 33 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Per Bolund. Vi står inför en stor klimatutmaning. FN:s klimatpanel visar tydligt på behovet att agera och att göra det nu. Nästa fredag demonstrerar ungdomar över hela planeten inför klimattoppmötet i Madrid, och samma dag är det ironiskt nog Black Friday.

Ett mycket viktigt systemskifte som behövs för att komma till rätta med klimatutmaningen är att gå från en linjär till en cirkulär ekonomi. Det tror jag att många av oss är överens om. Det handlar om att designa produkter som produceras resurseffektivt, håller längre och kan repareras, återbrukas och återvinnas – att möjliggöra för en hållbar konsumtion, helt enkelt. Då är det viktigt med produktpass.

Nu kommer jag till mina frågor: Vad anser du, Per Bolund, att produktpass ska innehålla? Vilken effekt tror du att produktpass kommer att få?

Prot. 2019/20:36
21 november

Anf. 34 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Amanda Palmstierna, för viktiga frågor! Det är otvetydigt så att om vi ska klara av miljömålen måste vi se till att vår konsumtion blir mer hållbar. Där är det glädjande att vi kan märka ett stort engagemang hos Sveriges konsumenter för att vara en del av lösningen. Men då måste vi som konsumenter också få tillgång till den information vi behöver för att fatta väl underbyggda beslut och minska vårt fotavtryck på planeten.

Vi i Miljöpartiet och i januariavtalspartierna tror att produktpass är en viktig väg framåt. I januariavtalet har vi kommit överens om att tillsätta en utredning som ska ta fram förslag på hur ett produktpass för olika produkter som säljs kan utformas. Det ska inkludera vad produkten innehåller – komponenter, kemikalier, råmaterial och så vidare – vilket ursprung den har och hur den är framtagen. Dessutom ska det innehålla hur produkten kan återvinnas när den väl är slutanvänd, så att den kommer tillbaka i en cirkulär ekonomi eller tas om hand på ett hållbart sätt.

Anf. 35 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Jag är också intresserad av vilken effekt du, Per Bolund, tror att det här kommer att få på marknaden, både för producenter och för konsumenter, och om det finns andra åtgärder på det här området.

Anf. 36 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Regeringens palett är bred när det gäller att få en mer hållbar konsumtion, och den bygger på den strategi för hållbar konsumtion som togs fram förra mandatperioden. Där är information en del, men det är långt ifrån det enda. Det handlar också om att skapa ekonomiska förutsättningar. Det ska vara lönsamt att välja det mest hållbara. Där kommer vi att införa det vi kallar för ett hyberavdrag, som sänker kostnaden radikalt här man hyr i stället för att köpa, när man köper begagnat i stället för nytt och när man reparerar i stället för att bara slänga. Vi behöver jobba med många olika verktyg för att nå en hållbar konsumtion.

Framtiden för Bromma flygplats

Anf. 37 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! För precis en månad sedan uttalade sig infrastrukturminister Tomas Eneroth i en intervju i Dagens industri, där han luftade sina tankar kring en tidigareläggning av nedläggningen av Bromma. Bromma är en väldigt viktig flygplats, framför allt för oss som inte bor vid de stora orterna. Från Bromma kan man nå 17 destinationer, och det pågår just nu en modernisering.

En av dessa destinationer är Ronneby i Blekinge, vilket jag företräder. Det är den södra grannen till statsrådets eget län Kronoberg. Jag förutsätter därför att statsrådet är väl medveten om den infrastrukturella situation som vi har i sydöstra Sverige, som ju är högst problematisk. Flyget och Bromma flygplats är för oss oerhört viktiga, både för näringsliv och för försvar.

Frågestund

Förra gången denna fråga var uppe utlöste det en tsunami av protester över hela landet och över partigränserna. Är statsrådet medveten om vilka osäkerheter luftande av tankar som dessa har som effekt?

Anf. 38 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Annicka Engblom, för frågan! Jag är nog medveten om att det alltid har varit en stigmatiserad och uppmärksammas debatt inte bara om flyget i allmänhet utan särskilt om Bromma flygplats. Det är ju ett av skälen till att det varit ett flertal utredningar om framtiden för Bromma flygplats.

Det finns ett avtal som sträcker sig ända till 2038. Det är alltså en bra bit fram i tiden som Bromma i så fall skulle avsluta sin verksamhet.

Det är klart att en del i regeringens arbete med flygstrategin och inte minst i Arlandarådet har varit en diskussion om detta. Inte minst regionen i Stockholm har föreslagit att man skulle kunna avveckla Bromma flygplats och ge plats för inrikesflyget på Arlanda för att kunna skapa förutsättningar för bostadsbyggande i Stockholms närområde. På det sättet skulle man också kunna ha mer klimatsmarta resor till Arlanda flygplats.

Men det är inte nu aktuellt att fatta några beslut om Brommas framtid, utan det är bara en diskussion om hur utvecklingen kan komma att bli framöver.

Varsel av järnvägstekniker

Anf. 39 PATRIK JÖNSSON (SD):

Fru talman! I september i år blev vi uppvaktade av representanter från flera företag i järnvägsbranschen som jobbar som underentreprenörer åt främst Infranord, NRC och Strukton. Företagen hade fått besked om att de skulle avbryta sina jobb och gå hem, helst på dagen. De fick då inte reda på varför, men efter några veckor stod det klart att anledningen var att Trafikverket hade ett kraftigt prognostiserat underskott på ca 700 miljoner kronor för underhåll av järnväg.

Man hade på grund av bristfällig ledning och styrning gjort av med mer pengar än vad budgeten tillät. Konsekvensen av detta har nu blivit att ca 420, alltså drygt 50 procent, av alla järnvägstekniker som är anställda av underentreprenörerna har varslats.

Detta är inget annat än en skandal. Det är för mig en gåta hur svenska medier har kunnat missa detta. Det är också en gåta varför infrastrukturministern och regeringen valt att inte agera.

Vad avser statsrådet att göra för att arbetet ska kunna återupptas och varslen dras tillbaka?

Anf. 40 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Patrik Jönsson, för frågan! Vi har agerat. Faktum är att vi förra veckan kunde redovisa ett uppdrag till Trafikverket att ta fram en långsiktig plan för järnvägsunderhållet tillsammans med underhållsföretag och tågoperatörer. Långsiktigheten är just för att man inte ska hamna i skeden där det blir glapp i kompetensförsörjningen, där man inte utnyttjar resurserna så optimalt som möjligt.

Detta görs i skenet av att vi gör en 47-procentig ökning av järnvägsunderhållet. Det är den största någonsin. Vi måste nämligen renovera, reparera och rusta upp det svenska järnvägssystemet efter år av underinvesteringar. Vi gör det arbete som borde gjorts tidigare. Vi reparerar och renoverar. Vi ser till att järnvägssystemet kan fungera bättre. Och Trafikverket har nu i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för underhållet så att vi inte får problem i försörjningen med de underliggande kontrakt som finns.

Man har aldrig haft så mycket resurser som nu för järnvägsunderhåll. Det torde innebära att vi fortsatt har goda insatser när det gäller järnvägsunderhållet framöver.

Finansiering av utbildning efter särvox

Anf. 41 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Jag vänder mig till utbildningsministern och återkommer till en fråga om de intellektuellt funktionsnedsattas möjligheter till studier efter särvox.

Ministern och jag har tidigare varit överens om att detta är en väldigt viktig fråga. Komvuxutredningen, som tack vare ett tillkännagivande fick ett tillägg, har nu presenterat ett förslag. Man säger att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska ges ökade möjligheter till fortsatt utbildning efter särvox.

Då kan man undra över det som står i förslaget: att arbetsgivaren ska kunna betala utbildningen. Inte kan väl ministern mena att det ska räcka? Det behövs betydligt fler möjligheter. Det handlar om studielån och om hur man ska hantera aktivitetsstödet och liknande.

Min fråga är: Vad tänker ministern göra åt detta?

Anf. 42 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Solveig Zander, inte bara för frågan utan också för det stora engagemanget från Solveig Zander och Centerpartiet när det gäller detta!

Jag hamnar nu i en lite knepig situation som statsråd. Det är en utredning som Solveig Zander hänvisar till. Det är en utredning som jag har beställt och som tack vare riksdagens ingripande faktiskt har blivit, tycker jag, ännu bättre och kommit med fler förslag än vad den hade gjort med de ursprungliga direktiven. Jag är väldigt tacksam mot riksdagen för det.

Men tyvärr kan jag inte föregripa vår behandling av utredningens förslag. De ligger just nu på regeringens bord. Vi har fått många remissynpunkter på utredningen. Jag kommer nog tyvärr att vara så tråkig att jag kommer tillbaka till riksdagen och berättar om innehållet när jag har en lagrådsremiss eller en proposition. Men jag kan försäkra Solveig Zander att denna fråga ligger mig mycket varmt om hjärtat. Jag är väldigt tacksam mot Christina Örnebjär, Per Lodenius och Caroline Helmersson Olsson från Liberalerna, Centerpartiet och Socialdemokraterna, som har drivit denna fråga på ett sådant sätt att den faktiskt kan ta steg framåt.

Anf. 43 YASMINE POSIO (V):

Fru talman! Förra veckan deltog jag och statsrådet Peter Eriksson i konferensen ICPD25 i Nairobi, uppföljaren till befolknings- och utvecklingskonferensen i Kairo 1994, där 179 regeringar antog ett handlingsprogram för att stärka kvinnors och flickors rättigheter.

Mycket har skett, men vi har inte nått målen, och nu går vissa länder bakåt.

Vi, ca 7 000 deltagare, enades om vad som krävs, bland annat universell tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, ett slut på könsbaserat våld och kvinnlig könsstympning och inte minst mer resurser.

Tack vare Sveriges ökade bni har mängden pengar till SRHR ökat, men med tanke på att vissa regimer motarbetar SRHR borde ett land som säger sig föra en feministisk utrikespolitik vilja göra mer. Därför har vi i Vänsterpartiet under många år krävt att de 6–7 procent av biståndsmedlen som ges till SRHR ska utökas till 10 procent. Hur ställer sig statsrådet Peter Eriksson till detta?

Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Jag var också på konferensen i Nairobi. Det spännande och positiva var att det finns en stark och bred majoritet i världen i dag för att kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva rättigheter ska fortsätta att ha en stark roll, trots att ett antal länder med bland annat USA i spetsen försöker begränsa detta.

Vi jobbar som ledande i världen, skulle jag vilja säga, med en feministisk utrikespolitik som också innefattar biståndet. Det gör att vi satsar mer än andra, inte bara de 6–7 procent som går direkt dit utan också de pengar som vi ger i stöd genom FN:s organisationer och andra multilaterala organ. Totalt sett är en mycket stor del av det svenska biståndet riktad mot jämställdhet och frågor som berör SRHR.

Skärpta krav för friskolor

Anf. 45 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! I en debattartikel skriver utbildningsministern om säkerhetshot och brott mot skollagen som kopplas till några muslimska skolor. Kristdemokraterna instämmer i att den som inte är lämplig inte ska få starta och driva skola. Det ska vara lättare att stänga skolor med stora brister. Men regeringen måste skilja agnarna från vetet. Syftet uppnås inte genom att konfessionella friskolor stängs. Skolor som göder religiös extremism kan agera under ett neutralt yttre.

Ge Skolinspektionen ökade möjligheter att göra oanmälda inspektioner, så att inte skolledningar hinner städa undan det som bryter mot skollagen. Det vore effektivare när det gäller att komma åt de skolor som gör svensk skola till en frizon för extremism och radikalisering.

Är ministern beredd att nyansera sina generaliserande utspel, som drabbar skötsamma konfessionella friskolor, när problemet egentligen är ett annat?

Anf. 46 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Den fråga som Gudrun Brunegård tar upp är mycket allvarlig. Vi har under en lång följd av år haft alldeles för slappa regler när det gäller vem som får driva friskolor. Gudrun Brunegård har rätt på en punkt. Det här gäller reglerna för att starta friskolor över huvud taget. Det är inte begränsat till det som ibland kallas för religiösa friskolor.

På regeringens initiativ har riksdagen skärpt kraven för dem som ska starta skolor, och det spelar också roll retroaktivt. Det är bra att detta bestämdes för ett år sedan i Sveriges riksdag. Vi har också från regeringens sida, tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna, tillsatt en utredning som ska ge Skolinspektionen ännu tuffare verktyg för att se till att skolorna följer sina uppdrag.

Gudrun Brunegård har alldeles rätt i att det finns skolor som är bra och att det finns skolor som är dåliga. Men på en punkt har Gudrun Brunegård fel. Det föreligger inga förslag som handlar om att stänga religiösa friskolor. De förslag vi arbetar med handlar om att skärpa reglerna och att se till att vi sätter stopp för nyetablering av religiösa friskolor.

(Applåder)

Återinförandet av investeringsstödet till hyresrätter

Anf. 47 INGA-LILL SJÖBLOM (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Per Bolund.

Investeringsstödet till hyresrätter har ju varit en stor framgång. Därför är det glädjande att vi nu får tillbaka stödet efter att M, KD och SD på ett oansvarigt sätt avskaffade det i förra årets budget.

Själv kommer jag från Uppsala. Där byggs det väldigt mycket, samtidigt som efterfrågan också är väldigt stor. Nu vet jag att många av byggherrarna är taggade på att komma igång med att bygga hyresrätter med lägre hyror.

Därför vill jag fråga statsrådet: Hur går förberedelserna för återlanseeringen av investeringsstödet, och vilken effekt tror statsrådet att det kommer att få?

Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Inga-Lill Sjöblom, för frågan!

Investeringsstödet har blivit en stor framgång. Det märks inte minst när SKL utvärderar det och visar att det verkligen har en stor effekt på bostadsbyggandet. När man frågar är det sex av tio byggherrar som säger att man inte skulle ha börjat bygga på det sätt man har gjort nu. Antingen skulle man inte ha byggt alls eller så skulle man ha byggt mycket färre eller dyrare lägenheter.

Det här har alltså verkligen påverkat bostadsmarknaden, och så här långt är det 26 000 lägenheter som har kommit ut med hjälp av investeringsstödet, varav en ganska stor andel är studentbostäder.

Nu har vi redan i samband med vårbudgeten sett till att det finns pengar för dem som har sökt men inte har kunnat få pengar förut så att de kan sätta igång sina projekt. Men vi kommer också i närtid att komma ut med nya villkor för kommande som vill söka just investeringsstöd. Det kan vi göra i bred samsyn, alla fyra partier som står bakom januariavtalet. Vår

förhoppning är att vi kommer att kunna göra det så att alla de som nu är ivriga att sätta igång med sina projekt kan göra det så fort som möjligt.

Uppföljning av biståndet till Afghanistan

Anf. 49 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Afghanistan är det land vi skickar mest bilateralt bistånd till, och vi har sett över tid att jämställdheten ökar där.

Men nu går det åt helt fel håll. Nu kan vi läsa i Expressen att talibanerna tar ut så kallad ushr – 10 procent, alltså ett tionde – på verksamheter som sker i deras område.

Det här innebär att våra skattepengar i form av bistånd kan ha landat i fel fickor som en så kallad skatt till talibanerna.

Min fråga till biståndsministern är: Hur följer biståndsministern upp och säkerställer att svenska biståndspengar inte finansierar talibanverksamhet?

Anf. 50 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tack för frågan! Jag såg artikeln i Expressen. Det fanns dock inget direkt stöd för att det svenska biståndet skulle gå till talibaner, utan det var någon som uttryckte något väldigt allmänt. Det skulle ha gällt Svenska Afghanistankommittén.

Det är ju så att Svenska Afghanistankommittén har funnits i landet i flera decennier, sedan 80-talet, och är en av de största arbetsgivarna i hela landet. Man har alltså lång erfarenhet och bedriver verksamhet också i områden där talibanerna verkar, styr och har kontroll över området.

Svenska Afghanistankommittén har själva gått ut och sagt att man betalar ingen som helst skatt till talibanerna och att det här är felaktiga uppgifter.

Verkställandet av tillkännagivanden om brottsbekämpning

Anf. 51 BO BROMAN (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Per Bolund.

I söndags kunde vi se och höra statsminister Stefan Löfven intervjuas i *Agenda* angående den alarmerande gängbrottsligheten. Än en gång fick vi bevis för hur handlingsförlamad regeringen framstår och att insikten om bakgrunden till skjutningar och sprängningar verkar helt obefintlig hos statsministern. Återigen upprepades mantrat ”vi såg det inte komma”.

Regeringens uppgift är att vara proaktiv och inte reaktiv. I dag agerar regeringen i mångt och mycket utifrån riksdagens tillkännagivanden. Dessa har ökat markant. I dag finns ca 160 obehandlade sådana. Ett exempel är slopade straffrabatter för personer mellan 18 och 21 år, en åtgärd som efterfrågas av bland annat polisen och som framfördes i ett tillkännagivande redan vid riksmötet 2016/17.

Det har nu gått tre år, och man frågar sig varför inget händer i frågan. Varför tar det alltid så lång tid att genomföra saker för den här regeringen? Vad finns det för plan för att verkställa detta och alla andra tillkännagivanden?

Anf. 52 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag håller självklart inte med om Bo Bromans synvinkel utan säger tvärtom att den här regeringen tar problemen på allra största allvar och dessutom arbetar både långsiktigt och förebyggande.

Vi har under lång tid jobbat konsekvent med att ge våra rättsvårdande myndigheter de verktyg som de behöver. Vi har en långsiktig plan att ha 10 000 fler polisanställda inom de närmaste åren. Så här långt har vi genomfört över 50 straffskärpningar just för att kunna se till att de som begår kriminella handlingar faktiskt kan sättas i fängelse, där de hör hemma.

Vi är dock långt ifrån färdiga, utan vi jobbar vidare. Just den fråga som Bo Broman lyfter fram fanns också med i regeringens program med 34 punkter för att kunna bekämpa gängkriminaliteten. Den kommer att behandlas som de andra punkterna, det vill säga att vi kommer att göra en gedigen utredning. Vi hastar inte igenom beslut som riskerar att bli dåligt genomförda, utan vi vill ha ett gediget underlag för att kunna se till att de reformer vi genomför faktiskt fungerar och kan ge effekter och de konkreta resultat som vi behöver för att kunna bekämpa gängkriminaliteten.

Skattebefrielsen för biodrivmedel

Anf. 53 JENS HOLM (V):

Fru talman! Utsläppen från transportsektorn ökar i en tid då de måste minska kraftigt. Vi befinner oss i en klimatkris. Förnybara drivmedel som etanol, biodiesel och biogas är en viktig del i den svenska strategin för att minska våra utsläpp, och de är därför skattebefriade i Sverige. Vår kollektivtrafik drivs till 90 procent med förnybara drivmedel. Tusentals privatbilar och företag har fordon som går på biodiesel, etanol eller biogas.

Nu vill EU ta bort vår skattebefrielse för biodrivmedel. Det vore helt förödande för kollektivtrafiken och alla tusentals bilar som vill göra en insats för miljön. Utsläppen skulle öka med hundratusentals ton varje år.

Jag vill därför fråga infrastrukturminister Tomas Eneroth eller annan minister och hela regeringen vilka konkreta åtgärder man kommer att vidta för att vi ska kunna fortsätta att skattebefria våra förnybara drivmedel.

Anf. 54 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för en väldigt viktig fråga! Detta här är en skattefråga som ligger på Finansdepartementet. Jag är biträdande finansminister, så jag tar gärna den frågan.

Det är verkligen ett angeläget område. Introduktionen av biodrivmedel har varit en av många viktiga insatser för att minska klimatpåverkan från våra transporter. Vi gör det på flera sätt, dels genom inblandning där vi nu har bränslebytet där vi hela tiden successivt ökar inblandningen av biobränslen i bensin och diesel, dels genom de rena biodrivmedlen som har varit viktiga inte minst inom kollektivtrafiken men också för privatbilismen.

Från svensk sida finns en bred politisk samsyn kring att det här är ett viktigt verktyg, och vi vill fortsätta att kunna använda biodrivmedel som har rimliga skattevillkor. Det är också den linje som vi driver väldigt tydligt gentemot EU-nivån, där vi också försöker att samla även andra EU-

länder som ser att det här är en förutsättning för att vi ska kunna nå både nationella klimatmål och EU:s klimatmål.

Vi kommer alltså att driva den frågan hårt och envetet framöver.
(Applåder)

Åtgärder mot penningtvätt

Anf. 55 BJÖRN WIECHEL (S):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Bolund som rör penningtvätt, det vill säga att få pengar som härrör från illegal handel, från skatteflykt eller från korruption att framstå som lagliga pengar.

Penningtvätt är både ett brott i sig och något som begås för att dölja de brott varur pengarna kommer. Det är brott som utnyttjar människor och som undergräver välfärden och tilliten.

Senast i går kom det en nyhet om penningtvätt, och på senare tid har flera exempel på penningtvätt nystats upp. Det här är givetvis mycket allvarligt. Att bekämpa penningtvätt kräver ständiga översyner av regelverk och befogenheter, och regeringen har gjort ett flertal skärpningar de senaste åren.

Men även de kriminella utvecklar sina metoder. Min fråga handlar om huruvida statsrådet Bolund bedömer att de skärpningar som har gjorts räcker eller om vi kan förvänta oss att regeringen kommer med ytterligare insatser för att bekämpa penningtvätt.

Anf. 56 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Björn Wiechel, för en väldigt viktig fråga!

Självklart är det så att det finansiella systemet måste fungera när det gäller att stoppa kriminella organisationer som försöker att tvätta pengar, som sedan används för att finansiera kriminell verksamhet som gör hela vårt samhälle mer osäkert. Det gäller såklart även finansiering av terrorism, som är ett problem på internationell nivå.

Här behöver vi agera, både från bankernas sida och självklart också från oss i regering och riksdag.

Vi har också agerat. Vi har lagt fram ett tiotal olika propositioner med långtgående regeländringar, där vi bland annat har höjt bötesbeloppen kraftigt så att det nu kan handla om miljardbelopp för den bank som inte sköter sitt penningtvättsarbete.

Men vi fortsätter konsekvent. Så sent som i dag fattade vi beslut på regeringens sammanträde om att vi nu ska förbättra informationen till rättsvårdande myndigheter om de konton och värdefack där människor har sina förmögenheter för att dessa myndigheter ska veta och kunna agera när det är kriminella som försöker använda de vägarna för att tvätta pengar. Det ska inte kunna ske i Sverige.

Samsyn om kommande försvarspolitisk proposition

Anf. 57 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga om Sveriges säkerhet, så jag får vända mig till statsrådet Per Bolund.

I fredags kom ju underlag från Försvarmakten och Försvarets materiellverk med anledning av Försvarsberedningens rapport. Nu håller man på och diskuterar exakt vad dessa underlag betyder.

I själva verket har det under de senaste åren gjorts ett antal betydande satsningar på Sveriges försvar med hjälp av andra partier. Moderaterna har varit delaktiga i detta. Jag kan avslöja så mycket, fru talman, som att regeringssidan aldrig velat ha mer pengar än vi moderater utan alltid mindre.

Min fråga är hur regeringen ser på den fortsatta processen. Hur tänker man bedriva förhandlingar om det viktiga försvarsbeslut som måste fattas under 2020 och börja gälla senast den 1 januari 2021?

Jag tror att det är viktigt att man försöker nå bred enighet. Då gäller det att regeringen funderar igenom hur man når bred enighet i sak och hur man når bred enighet i form.

Anf. 58 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är viktigt att vi försöker nå så bred samsyn som möjligt i frågor som berör Sveriges säkerhet. Därför är jag glad över att vi haft en försvarsberedning som arbetat för och nått ganska bred politisk samsyn.

Vi har också i den budget som lagts på riksdagens bord fattat beslut om att öka resurserna till försvaret kraftigt, och det är tillskott som kommer att öka den militära förmågan avsevärt.

De partier som ingick i Försvarsberedningen kommer nu att informeras om innehållet i försvarsmyndigheternas analyser. Vi kommer sedan att påbörja arbetet med att ta fram en försvarspolitisk proposition som ska läggas på riksdagens bord senast hösten 2020. Målet med det arbetet är att nå så bred samsyn som möjligt och ha bred parlamentarisk uppslutning bakom propositionen.

Järnvägsutbyggnaden i norra Sverige

Anf. 59 IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Min fråga går till infrastrukturminister Tomas Eneroth.

Det finns en sak som jag som riksdagsledamot från Haparanda och Norrbotten och många Haparandabor och norrbottningar med mig önskar, och det är att kunna åka tåg från Haparanda – gärna över gränsen till Finland. Det är viktigt inte minst med tanke på det nordiska samarbetet, exportfrågor, besöksnäringen och så vidare.

Jag har en dröm, och den är att liksom vi gjorde för hundra år sedan kunna åka tåg över gränsen även nu. Min fråga till ministern är om han delar den visionen och den drömmen och vad han har för besked att ge om järnvägsutbyggnaden i norra Sverige.

Anf. 60 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tror att vi har samma drömmar, det vill säga att kunna utveckla möjligheten att resa klimatsmart och ta sig till släkt och vänner eller jobb i Sverige utan att göra stora avtryck på klimatet.

Det är därför vi gör den största järnvägssatsningen i modern tid. Jag som smålänning längtar efter att kunna åka inte minst på Norrbotniabanan. Det är viktiga satsningar vi nu gör i norra Sverige, inte minst på järnvägen. Det är Norrbotniabanan, Ostkustbanan och Malmbanan.

När det gäller vidare transporter delar jag den visionen. Vi behöver utveckla trafiken längs Botniska korridoren. Ett av skälen till att vi vidgade möjligheterna att söka EU:s särskilda infrastrukturmedel även till norra Sverige var just detta. Det är något som vi genomför nu under vår regeringsperiod: utvecklade och utökade möjligheter till järnvägsinvesteringar och att ta del av EU:s medel även i norra Sverige. Det fanns inte tidigare. Jag hoppas att det kan bidra till snabbare utbyggnad av järnvägen också i norra Sverige.

(Applåder)

Kontroll av Sveriges bistånd till Afghanistan

Anf. 61 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag ska anknyta till frågan som min kollega Alexandra Anstrell ställde om biståndet till Afghanistan.

Enligt forskaren Said Reza Kazemi från den oberoende och Sidafinansierade forskningsinstitutionen Afghanistan Analysts Network betalar alla hjälporganisationer som verkar i Afghanistan skatt till talibanerna. Alla, utan undantag. Det är kravet för att de ska kunna verka i de talibankontrollerade regionerna.

Talibanrörelsen har blivit en parallell regering i Afghanistan som tar ut skatter och tull, kontrollerar utbildningssystemet och så vidare.

Därför vill jag fråga statsrådet Peter Eriksson: Hur kan regeringen kontrollera och säkerställa att svenska biståndspengar inte går till att finansiera talibanerna?

Anf. 62 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Som jag sa tidigare är Svenska Afghanistankommittén en stor organisation som bedriver omfattande skol- och utbildningsverksamhet i Afghanistan, också i områden där talibanerna verkar. Men i de områden som den här forskaren har undersökt finns man inte. Därför finns det ingen anledning att misstro kommittén när man säger att man inte betalar någon skatt till talibanerna. Jag kommer att tro att det är sanningen till dess att någon kommer fram till något annat.

De svepande argument som kommer fram i artikeln om detta och som Moderaterna nu vidarebefordrar handlar i stället om en kampanj för att underminera tilltron till biståndet. Det är min bestämda uppfattning.

Kostnaden för höghastighetståg

Anf. 63 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Höghastighetståg är regeringens flaggskepp inom infrastrukturen denna mandatperiod. Frågan tränger dessvärre undan andra viktiga diskussioner som dem om Arlandas framtid, finansiering av nya isbrytare och tåg som inte kommer i tid därför att underhållet helt enkelt är för dåligt.

I dag publicerar Riksrevisionen sin bedömning av höghastighetståg. Riksrevisionen kommer fram till nästan exakt samma slutsatser som Moderaterna, och dess sågning av regeringens hantering är näst intill episk.

Riksrevisionen skriver att höghastighetståget från början bedömdes kosta 50 miljarder. Nu har kostnaden växt till 250 miljarder.

Redan i dag ser vi att Förbifart Stockholm och Ostlänken överstiger planerade kostnader med 13 miljarder.

Min enkla fråga till infrastrukturministern är: Vad kostar höghastighetståget med alla kostnader inräknade och med höjd tagen för framtida fördyrningar?

Anf. 64 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag noterar att Riksrevisionens granskning och den rapport som har kommit – jag ska läsa den ordentligt sedan – i huvudsak tar sin utgångspunkt i det arbete som bedrevs under alliansregeringen. Det var ju under den alliansledda regeringen man började arbeta med det som blev Sverigebygget, det stora löfte som man gick till val på 2014 och som vi sedan har tagit över eftersom vi delar den visionen.

Vi måste kunna fortsätta utveckla den svenska järnvägen och få nya stambanor på plats för att pendeltågen och godstågen ska komma fram. Det är fullt i det svenska järnvägssystemet. Det behövs utvecklad kapacitet. Att Moderaterna inte har kvar den visionen kan jag bara beklaga även om jag vet att många moderater ute i landet fortfarande delar den.

Kostnadsberäkningarna som Trafikverket gör ligger kring 230 miljarder. Det är ungefär samma kostnad som Sverigeförhandlingen kom fram till. Men då exkluderar vi också det bostadsbyggande på kanske 100 000 bostäder som många kommuner och regioner nu förbundit sig att genomföra.

Statsbidrag till kommunala yrkesutbildningar

Anf. 65 NERMINA MIZIMOVIC (S):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Anna Ekström.

I min hemkommun Hultsfred har vi tagit stort ansvar för att ta emot flyktingar. Vi har ägnat tid och resurser åt att få integrationen att fungera.

Mellan 2017 och 2019 anordnade Hultsfreds kommun platsförlagd yrkesutbildning för undersköterskor, busschaufförer och industriarbetare. Samtliga utbildningar har startats efter gedigna behovsinventeringar hos lokalt näringsliv. Allt sker i samverkan mellan kommunens arbetsmarknadsenhet, Arbetsförmedlingen och arbetsgivare.

De riktade statsbidragen kräver ofta medfinansiering av kommunerna och gör det inte alltid möjligt för kommunerna att genomföra de utbildningar som behövs. Statsbidragen beviljas i efterhand, och det innebär en stor risk för kommunerna när det gäller kostnaden.

Finns det några planer på att reformera statsbidragen på ett sätt som möjliggör behovsanpassade yrkesutbildningar?

Anf. 66 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Nermina Mizimovic, för en väldigt viktig fråga!

När man är ute och träffar arbetsgivare i Sverige är det största problemet som ständigt förs fram bristen på utbildad arbetskraft, kompetensförsörjningsproblemen.

Yrkesutbildningarna på komvuxnivå, som tas upp i frågan, är i huvudsak en kommunal angelägenhet. Men regeringen har sett att här finns ett

stort behov av att bidra med mer resurser. Vi har också inom ramen för Kunskapslyftet tillsatt mycket stora resurser för att stötta kommunerna i detta.

Vi har från regeringens sida märkt att kommunerna för att de ska kunna se till att de här utbildningarna verkligen kommer till stånd, med det ansträngda läge som råder och svårigheterna att få fram lärare, behöver ännu mer stöd. Därför har regeringen i budgetpropositionen aviserat att vi ska se över de medfinansieringskrav som finns. Vi kommer att återkomma när översynen är gjord.

Jag vill tacka Nermina Mizimovic för en väldigt viktig fråga och samtidigt be om ursäkt för att jag uttalar namnet så dåligt.

Initiativ för upprustning av befintliga bostäder

Anf. 67 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Att det råder bostadskris i Sverige är de flesta överens om, och det är inte en situation som bara går att bygga bort. Det befintliga beståndet måste utnyttjas bättre. I dag har vi en situation som skapar inlåsnings effekter, motverkar rörligheten och omöjliggör ett optimalt utnyttjande av bostadsbeståndet.

I en artikel i tidskriften Fokus för två veckor sedan intervjuades bostadsminister Per Bolund om varför så lite händer politiskt för att lösa bostadsbristen. Något som ministern själv tog upp i intervjun var att ”renovering och ombyggnation av bostäder kan också ge fler tillgängliga bostäder”.

Min fråga till Per Bolund är sålunda: Vilka initiativ tänker bostadsministern ta för att renovering och ombyggnation ska ge fler tillgängliga bostäder, och när kommer dessa initiativ att tas?

Anf. 68 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag delar inte David Josefssons bedömning att det händer lite. Det händer tvärtom väldigt mycket när det gäller bostadspolitik.

Vi har en mer aktiv bostadspolitik än vad vi haft på många år i Sverige, också med aktiva statliga insatser i form av till exempel investeringsstöd och många punkter i januariavtalet. Vi gör också vad vi kan för att se till att det befintliga beståndet kan användas effektivt. Rörligheten är också på rekordnivå, vilket är viktigt att notera. Det är inte så att rörligheten har minskat under de senaste åren.

Däremot behöver vi se till att vi också har möjligheter och resurser att rusta upp de bostäder som finns, till exempel i miljonprogramsområden. I det perspektivet var det väldigt tråkigt att man i den budget som Moderaterna och Kristdemokraterna lade på riksdagens bord och som röstades för av Sverigedemokraterna tog bort det stöd som fanns till just upprustning av miljonprogramsområden med samtidig energieffektivisering. Det var ju ett steg åt fel håll.

Vi kommer nu att utvärdera hur det går med upprustningsarbetet och kommer sedan att se vilka åtgärder som behövs för att verkligen komma igång, för det är viktigt för att få en framtida hållbar bostadsförsörjning.

Frågestunden var härmed avslutad.

Följande dokument anmälades och bordlades:

Skrivelse

2019/20:44 Riksrevisionens rapport om styrningen av rättskedjan

Motioner

med anledning av prop. 2019/20:30 Trängselskatt i Marieholmstunneln i Göteborg

2019/20:3428 av Eric Westroth m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2019/20:36 Ett särskilt straffansvar för samröre med en terroristorganisation

2019/20:3427 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)

2019/20:3431 av Johan Forssell m.fl. (M, KD)

2019/20:3432 av Adam Marttinen m.fl. (SD)

2019/20:3434 av Johan Hedin (C)

med anledning av skr. 2019/20:25 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2018 och första halvåret 2019

2019/20:3429 av Björn Söder m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2019/20:34 Verksamheten inom Europarådets minsterkommitté m.m. under helåret 2018 och första halvåret 2019

2019/20:3430 av Hans Wallmark m.fl. (M)

2019/20:3433 av Markus Wiechel m.fl. (SD)

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 november

2019/20:151 De ideella organisationernas lotterier

av *Vasiliki Tsouplaki* (V)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:152 Regeringens syn på Hongkong

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:153 Värnande av mänskliga rättigheter för Kinas medborgare

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:154 Biståndet till Afghanistan

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:155 Rättsstatens principer

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:156 En differentierad alkoholskatt

av *Tobias Andersson* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:157 Tillträdesförbud

av *Andreas Carlson* (KD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:158 Regeringens tillåtlighetsprövning

av *Louise Meijer* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:159 Mikrobryggeriers och folkölsbutikers förutsättningar

av *David Josefsson* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 november

2019/20:438 Biståndspengar till talibaner

av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:439 Indragen aktivitetsersättning

av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:440 Enskilda vägar

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:441 Ersättning till drabbade av narkolepsi

av *Elisabeth Svantesson* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:442 Återvändande IS-svenskar

av *Ludvig Aspling* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:443 WTO:s överprövningsorgan

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2019/20:444 Bristande sjömanskap på svenska farvatten

av *Hans Rothenberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:445 Samråd med Arlandarådet

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:446 Konsekvensanalyser av nedläggningen av Bromma flygplats

av *Åsa Coenraads* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:447 Måltidsavgifter i äldreomsorgen

av *Anna Vikström* (S)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:448 Klimatmål för Arlanda

av Åsa Coenraads (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:449 Myanmar's övergrepp mot rohingyerna

av Håkan Svenneling (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:450 Situationen i Kashmir

av Håkan Svenneling (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:451 Sveriges stöd till demokratirörelsen i Libanon

av Håkan Svenneling (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:452 En exitskatt

av Tony Haddou (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:453 Vårdmomsen

av Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:454 Vargbeståndet i renbetesområden

av Cassandra Sundin (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

Prot. 2019/20:36

21 november

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 20 november

2019/20:321 Vård av hudcancer

av Camilla Waltersson Grönvall (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:322 Försvarsdepartementets samordningsansvar för totalförsvaret

av Jörgen Berglund (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:323 Krigsplacering i myndigheter

av Jörgen Berglund (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:324 Den politiska krisen i Chile

av Clara Aranda (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:326 Influensan A H1N1 och ersättning vid läkemedelsskador

av Clara Aranda (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:327 Elevhälsans roll i att möta elever med psykisk ohälsa

av Clara Aranda (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:330 Försäkringskassans långa handläggningstider för assistansersättningen

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:331 Intellektuell funktionsnedsättning och hedersrelaterat förtryck och våld

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:332 Händelseanalyser av dödligt våld i nära relationer

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:333 Kliniska tester på barn

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:334 Missbruk av samordningsnummer

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:335 Svenska doktorander

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2019/20:336 Oredlighetsnämnden

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2019/20:337 Det nya reseavdraget

av *Eric Palmqvist* (SD)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:338 De nationella riktlinjerna för diabetesvård

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:339 En proposition om primärvården

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:340 En myndighet för civilt försvar

av *Jörgen Berglund* (M)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:341 Arbetsmiljön inom äldreomsorgen

av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2019/20:342 Stärkta relationer med Taiwan

av *Åsa Coenraads* (M)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:346 Taiwans deltagande i FN:s klimattoppmöte COP 25

av *Boriana Åberg* (M)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:345 Ratificering av ILO:s konvention nr 190

av *Ciczie Weidby* (V)
till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2019/20:347 Handläggningstid för vapenlicens

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:348 Elförsörjningen på Gotland

av *Lars Thomsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:350 Riktlinjer för migränvården

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:352 En översyn av knivlagen

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:353 Stöd till hbtq-aktivister i Uganda

av *Yasmine Posio* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:354 Statens integrationsmisslyckande

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:355 Vindkraftverk

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:356 Säkerhetsrisker på våra flygplatser

av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:357 Skuggsamhällets fortsatta tillväxt

av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:358 Comprehensive cancer centers i Sverige

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:360 Respekt för den svenska lagstiftningen

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:364 Gränskontrollen vid Värtahamnen

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:362 Likvärdig assistans i Sverige

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:363 Föråldrade it-system

av *Per Söderlund* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:367 Hastighetsbegränsningen på riksväg 34/23

av *Nermina Mizimovic* (S)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:368 Hälsofrämjande arbete

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:369 Styrningen av FN:s livsmedelsprogram WFP

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:388 Korruption och maktmissbruk inom FN

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:371 Användningen av vissa hemliga tvångsmedel

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:375 Varsel som påverkar rikssjukvård

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:373 Statskupp i Bolivia

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:384 Den allvarliga situationen för Bolivias folk

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:374 Moderniserad lagstiftning för särskilda persontransporter

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:390 EU:s jordbruksbudget

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Hans Dahlgren (S)

2019/20:372 Barnfetma

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:376 Schablonersättningen

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:383 En trygghetsutredning

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:386 Väntetiderna för patologiska provsvar

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:377 Ny medicinsk bedömning vid avslag på assistansersättningen

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:378 Medborgarnas trygghet

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:385 Verkställighetshinder för utvisning till Uzbekistan

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:387 Utredningen om omständigheterna kring Dag Hammar-skjölds död

av *Gudrun Brunegård* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:361 Sveriges nationalsång i kursplanen för musik

av *Boriana Åberg* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:379 Skolverkets förslag till ändrade kursplaner

av *Roland Utbult* (KD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:380 Ökade kostnader med havsbaserad vindkraft
av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
2019/20:382 Svenska bidrag till extremister
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

Prot. 2019/20:36
21 november

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.03.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.10 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Etikprövning av forskning – tydligare regler och skärpta straff.....	3
Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU4.....	3
Anf. 1 GUNILLA SVANTORP (S).....	3
Anf. 2 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	4
Anf. 3 MATS BERGLUND (MP)	4
(Beslut skulle fattas den 27 november.)	5
§ 5 Behandling av personuppgifter vid hantering av oredlighet i forskning	6
Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU5.....	6
(Beslut skulle fattas den 27 november.)	6
§ 6 Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet.....	6
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU5	6
(Beslut skulle fattas den 27 november.)	6
Ajournering.....	6
Återupptaget sammanträde.....	6
§ 7 Frågestund	6
Anf. 4 ANDRE VICE TALMANNEN	6
<i>Utsläppsnivåerna och nedläggningen av kärnkraften</i>	<i>6</i>
Anf. 5 LOUISE MEIJER (M)	6
Anf. 6 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	7
Anf. 7 LOUISE MEIJER (M)	7
Anf. 8 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	7
<i>Orsakerna till gängkriminaliteten</i>	<i>8</i>
Anf. 9 PAULA BIELER (SD).....	8
Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	8
Anf. 11 PAULA BIELER (SD).....	8
Anf. 12 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	9
<i>Situationen för unga på bostadsmarknaden</i>	<i>9</i>
Anf. 13 OLA JOHANSSON (C).....	9
Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	9
Anf. 15 OLA JOHANSSON (C).....	10
Anf. 16 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	10
<i>Underhållet av regionala järnvägslinjer</i>	<i>10</i>
Anf. 17 JESSICA THUNANDER (V)	10
Anf. 18 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	10
Anf. 19 JESSICA THUNANDER (V)	11
Anf. 20 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	11
<i>Statligt bostadslån för unga.....</i>	<i>11</i>
Anf. 21 LARRY SÖDER (KD).....	11
Anf. 22 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	11
Anf. 23 LARRY SÖDER (KD).....	12
Anf. 24 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	12
<i>Rätten till hjälpmedel för elever med dyslexi</i>	<i>12</i>

Anf. 25 ROGER HADDAD (L).....	12
Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	13
Anf. 27 ROGER HADDAD (L).....	13
Anf. 28 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	13
<i>Oseriösa aktörer i skolan</i>	13
Anf. 29 LINUS SKÖLD (S).....	13
Anf. 30 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	14
Anf. 31 LINUS SKÖLD (S).....	14
Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	14
<i>Produktpass</i>	14
Anf. 33 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	14
Anf. 34 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	15
Anf. 35 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	15
Anf. 36 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	15
<i>Framtiden för Bromma flygplats</i>	15
Anf. 37 ANNICKA ENGBLOM (M).....	15
Anf. 38 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S).....	16
<i>Varsel av järnvägstekniker</i>	16
Anf. 39 PATRIK JÖNSSON (SD).....	16
Anf. 40 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S).....	16
<i>Finansiering av utbildning efter sårbarhet</i>	17
Anf. 41 SOLVEIG ZANDER (C).....	17
Anf. 42 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	17
<i>Biståndsmedel till SRHR</i>	18
Anf. 43 YASMINE POSIO (V).....	18
Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	18
<i>Skärpta krav för friskolor</i>	18
Anf. 45 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	18
Anf. 46 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	19
<i>Återinförandet av investeringsstödet till hyresrätter</i>	19
Anf. 47 INGA-LILL SJÖBLOM (S).....	19
Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	19
<i>Uppföljning av biståndet till Afghanistan</i>	20
Anf. 49 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	20
Anf. 50 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	20
<i>Verkställandet av tillkännagivanden om brottsbekämpning</i>	20
Anf. 51 BO BROMAN (SD).....	20
Anf. 52 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	21
<i>Skattebefrielsen för biodrivmedel</i>	21
Anf. 53 JENS HOLM (V).....	21
Anf. 54 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	21
<i>Åtgärder mot penningtvätt</i>	22
Anf. 55 BJÖRN WIECHEL (S).....	22
Anf. 56 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	22
<i>Samsyn om kommande försvarspolitisk proposition</i>	22
Anf. 57 HANS WALLMARK (M).....	22
Anf. 58 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	23
<i>Järnvägsutbyggnaden i norra Sverige</i>	23
Anf. 59 IDA KARKIAINEN (S).....	23
Anf. 60 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S).....	23

<i>Kontroll av Sveriges bistånd till Afghanistan</i>	24
Anf. 61 BORIANA ÅBERG (M).....	24
Anf. 62 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	24
<i>Kostnaden för höghastighetståg</i>	24
Anf. 63 ÅSA COENRAADS (M).....	24
Anf. 64 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S).....	25
<i>Statsbidrag till kommunala yrkesutbildningar</i>	25
Anf. 65 NERMINA MIZIMOVIC (S).....	25
Anf. 66 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	25
<i>Initiativ för upprustning av befintliga bostäder</i>	26
Anf. 67 DAVID JOSEFSSON (M).....	26
Anf. 68 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	26
§ 8 Bordläggning	27
§ 9 Anmälan om interpellationer	27
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	28
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor	29
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.03.	33